

Academie voor Ervarend Leren

I: www.academievoorervarendleren.nl
E: info@academievoorervarendleren.nl
Bosboomstraat 27, 6813 KB Arnhem
T: 026-351 4098

Nieuwsbrief 4

september 2013

Graag brengen wij u onderstaande twee bijeenkomsten onder de aandacht. De eerste is georganiseerd door de Academie zelf. De tweede is georganiseerd door de Nederlandse Vereniging van Antroposofische Zorgaanbieders en betreft een bijeenkomst rond twee publicaties, waarvan één het door de Academie uitgegeven boekje 'GOH!'

Thijs Schiphorst, Anne Machiel, Albert de Vries

WERKBIJEENKOMST van de Academie voor Ervarend Leren
n.a.v. publicatie van
RYA YPMA: 'ETEN MET AANDACHT. DOE IK HET GOED OF DOET HET MIJ GOED?'

Zaterdag **12 oktober 2013**, 14.00-17.00 uur
te 7371 DE Loenen (Gld), Dalenk 36

Rya Ypma, diëtiste, heeft in 2012, i.s.m. Machteld Huber (LBI), een publicatie geschreven. In die publicatie komt duidelijk naar voren hoe mensen door te proeven hun eigen verhouding tot eten opnieuw verkrijgen. Rya heeft dit samen proeven ontwikkeld tot 'basisinstrument' in haar adviespraktijk.

Nu lijken de tien casussen vooral over dit proeven te gaan. Tegelijk zijn het echter ook casussen waarin de cliënten met verschillende thema's binnen komen: overgewicht, diabetes mellitus, ondergewicht, hoge bloeddruk, vermoeidheid, galstenen, diarree/obstipatie. Komen die thema's in de loop van de casus terug? Gebeurt er in elke casus bij het proeven ook nog iets specifiek in relatie tot dat thema? Laat Rya in haar reflectie ook nog iets anders zien, ook al wordt dat nu niet uitgewerkt?

Kenmerkend voor de situationele / intuïtieve handeling is, dat die, vanuit het aansluiten bij de situatie, zo vanzelfsprekend is. Daarmee wordt ze vaak over het hoofd gezien en blijft ze verborgen. Uitdaging voor deze middag is om nog meer van de rijkdom, die vermoedelijk in de casussen zit, boven tafel te krijgen. Vervolgens is dan de vraag of met dat materiaal het vakgebied van de diëtetiek nog meer invulling kan krijgen.

In deze werkbijeenkomst zal de bespreking van een casus eerst gedemonstreerd worden door Albert de Vries en Erna Trouw. Daarna zal er in kleine groepjes aan enkele andere casussen gewerkt worden.

Van het genoemde boekje zullen op de middag zelf voldoende exemplaren aanwezig zijn om uit te werken. Wie het boekje van tevoren aan wil schaffen kan het bestellen bij het Louis Bolk Instituut via hun website (www.louisbolk.nl, € 11,50 + € 4,50 verzendkosten), of via Rya Ypma, of bij de boekhandel (ISBN 978-90-74021-41-8).

Er wordt voor de deelname een vrijwillige bijdrage gevraagd onder het motto: 'Wat is het je waard?' Wanneer je dat wilt kan er achteraf een rekening over gestuurd worden.

Om jullie gastvrij te kunnen ontvangen is opgave op bovenstaand mailadres gewenst.

Albert de Vries, Erna Trouw, Rya Ypma

De **Nederlandse Vereniging van Antroposofische Zorgaanbieders**, sector instellingen, organiseert een studiedag met als thema:

MOEILIK VERSTAANBAAR GEDRAG

“Verbeelden als overstijgen van de tegenstelling: verkrampd beheersen - laten gaan”

27 september 2013

Amerpoort, locatie Christophorus, Karl Königzaal, Duinweg 35, 3735 LC Bosch en Duin

Voor wie:

Deze studiedag is bestemd voor medewerkers van de instellingen voor alle werkniveaus, van groepsleiders tot bestuurders.

Ook zelfstandige zorgaanbieders en therapeuten die in instellingen werkzaam zijn heten wij van harte welkom.

Het gaat in de eerste plaats om de vaardigheid te kunnen verbeelden in het dagelijks werk met de groep of bij de individuele begeleiding.

Maar het gaat ook om het inrichten van de samenwerking en de organisatie die het uitvoeren van die vaardigheid ondersteunen en stimuleren (het stimuleren van ontdek- en verkenningsruimte.) Dat vraagt ook op het niveau van het besturen het inzetten van de vaardigheid van het verbeelden.

Programma:

09.45 uur: **Inloop met koffie/thee**

10.15 uur: **Welkom door Pim Blomaard**, namens de NVAZ

10.25 uur: **‘Moeilijk Verstaanbaar Gedrag, een actueel en echt probleem, ook in antroposofische zorginstellingen’**

Korte inleiding door Hans Reinders vanuit de probleemkant bezien, als probleemstelling. Hoe staat het met de onderzoekshouding van medewerkers in het veld?

10.45 uur: **Beeldende casuïstiek en eigen ervaring**

Door Hetty Verhulst, regiodirecteur 's Heerenloo. Op 's Heerenloo vond onderzoek plaats naar mensen met 'ernstige gedragsproblemen'. Een gevoelig onderwerp met de vraag of problemen voortkomen uit de beperking – in het onderzoek is sprake van een stoornis in het autisme spectrum- of zijn deze het gevolg van handelingsverlegenheid die de zorg en ondersteuning van deze mensen dikwijls kenmerkt?

11.15 uur: **Hoe van beperkingen een talent maken: het verbeelden van mogelijkheden.**

Inleiding op het werken in groepjes door Albert de Vries. Veel hangt af van welke betekenis beelden hebben of juist door onze inzet krijgen en of we ons realiseren dat we beelden zien en niet louter onontkoombare, dwingende feiten.

Werken in groepjes van 3 tot 4 personen op basis van de inleiding. Uitwisseling en delen van ervaringen.

12.15 uur: **Pauze**

13.15 uur: **‘Verantwoording krijgen en nemen.’**

Ingeleid door Merlijn Trouw. Hierbij gaat het om individuele besluitvaardigheid bij MVG en de ervaringen die hiermee werden opgedaan tijdens een project op OlmenEs. In deze sessie zullen met name ook de betrokken begeleiders als ervaringsdeskundigen optreden en over hun leereffecten vertellen. Ook de rol van de bestuurders en het management komen aan bod bij het geven van verantwoording en het

laten van die verantwoording bij de begeleiders.

14.00 uur: **Verbeelden als overstijgen van de tegenstelling: verkrampd beheersen - laten gaan.**

Gesprek tussen Albert de Vries en Hans Reinders, met Pim Blomaard als moderator.

14.45 uur: **Onverwacht gelukke handelingen: werken in groepjes van 3 á 4 personen.**

Vanuit de sprekers is aangereikt hoe nieuwe inzichten en handelingen in de confrontatie met MVG er uit kunnen zien. Nu gaat het erom wat de deelnemers zelf als onverwacht gelukke handelingen hebben ervaren, hoe zij anders zijn gaan kijken en wat dit met het gedrag en het beleven van henzelf deed.

15.40 uur: **Wat waren eyeopeners vandaag, wat heb je geleerd.** Reacties uit de zaal en afsluiting door Pim Blomaard.

16.00 uur: Gelegenheid voor een **afsluitend drankje.**

Over de sprekers:

Dr. Pim Blomaard is bestuurslid van de NVAZ en bestuurder bij de Raphaëlstichting.

Prof. Dr. Hans J. Reinders is hoogleraar Ethiek aan de Vrije Universiteit Amsterdam waar hij de Bernard Lievegoed leerstoel bezet. Hij is, samen met Karen Wuertz en Ina Venekamp, auteur van 'Eilandbestaan, mensen met autisme- spectrumstoornis en Moeilijk Verstaanbaar Gedrag'.

Drs. Merlijn Trouw is bestuurder van Stichting OlmenEs en o.m. bestuurslid bij de Ionastichting. Bij Olmen Es werden praktijkervaringen opgedaan met het geven en nemen van verantwoording in het begeleiden van autisten, zoals dat o.a. in het boek van Albert de Vries beschreven staat.

Drs. Hetty R.J.M. Verhulst is regio- directeur bij 's Heerenloo voor de locatie Apeldoorn. Zij was betrokken bij het onderzoek naar de begeleiding van mensen met "Moeilijk Verstaanbaar Gedrag.", wat is beschreven in het boek van Hans Reinders en wat vervolg kreeg in het project 'Beelden van Kwaliteit'.

Dr. Albert de Vries, mede-initiatiefnemer van de Academie voor Ervarend Leren, zelfstandig coach, interim bestuurder van stichting 'de Wederkerigheid. Hij is, samen met Thijs Schiphorst, auteur van het boek: 'Goh! Onbegrepen gedrag, een bron van creativiteit'.

De NVAZ wil u deze dag graag aanbieden tegen de geringe vergoeding van € 20,- p.p. Het aantal inschrijvingen is beperkt tot 100 deelnemers, dus meld u snel aan!

Zie voor een uitgebreide routebeschrijving en een aanmeldformulier: www.nvaz.nl

Er is een boekentafel aanwezig